

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030

NÁVRH

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Obec Svinia
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	, uznesením č.
Dátum platnosti:	Od do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

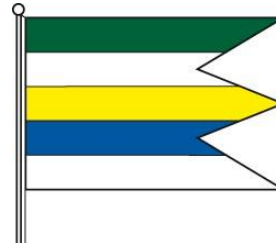

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V modrom štíte na zelenej oblej pažiti medzi striebornými privrátenými radlicami - lemešom a čerieslom - tri zlaté vyrastajúce klasy, na lemeši stojaci strieborný obrátený vták v zlatej zbroji.

Komentár:

Symboly roľníctva a kresťanstva podľa odtlačku pečatidla obce z roku 1780. Prijatý r. 1997.

Základné údaje

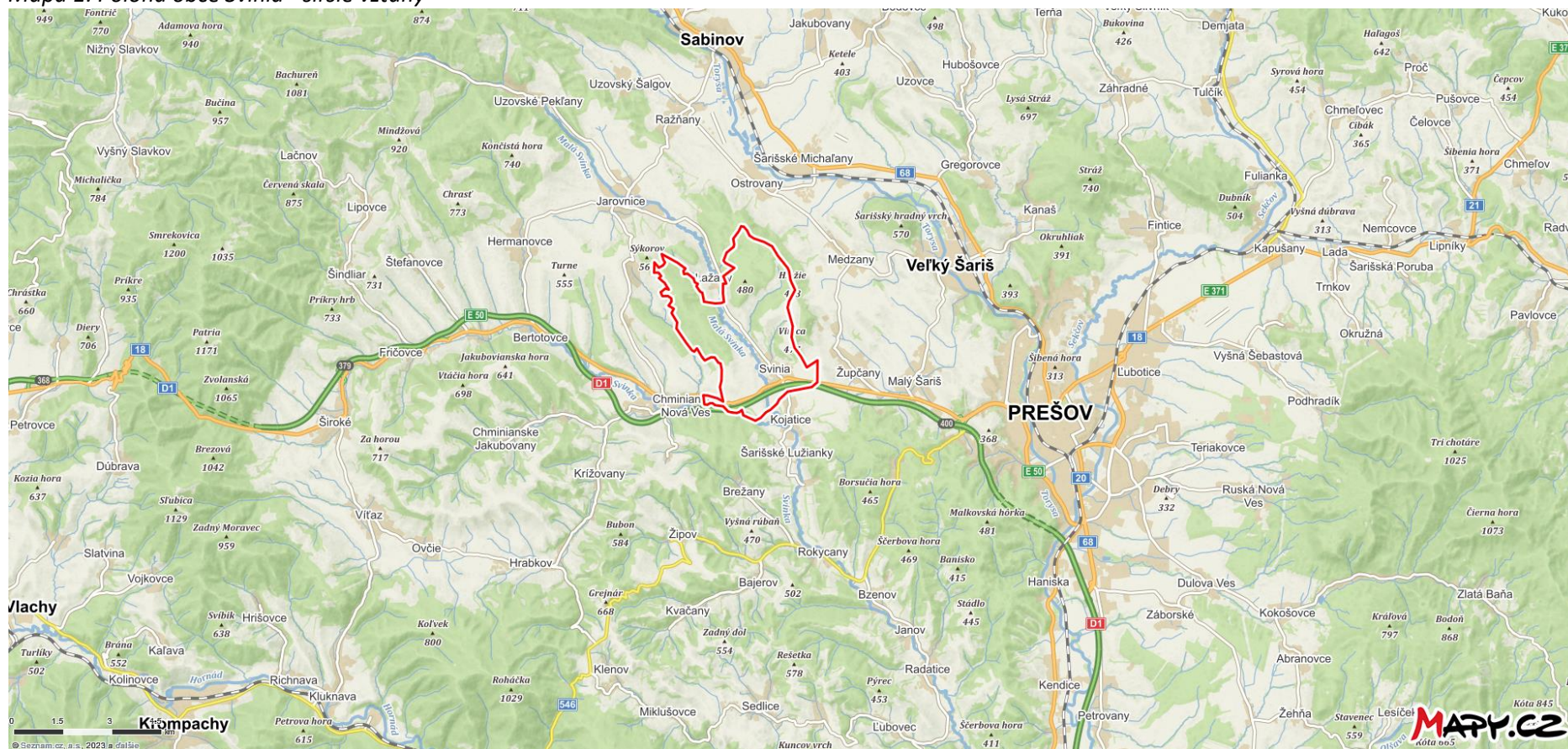
Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Prešov
Historický región:		Šariš
Poloha obecného úradu:		49.010244°N, 21.125157°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		368 m.n.m.
Rozloha katastra:		1 514 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:		2 492 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:		165 obyv./km ²
PSČ:		082 32
Evidenčné číslo vozidiel:		PO

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Svinia
		Hlavná 87/10
		082 32 Svinia
Web:		www.obecsvinia.sk
Email:		obecsvinia@obecsvinia.sk
Telefón:		051 / 779 52 82
IČO:		00 327760

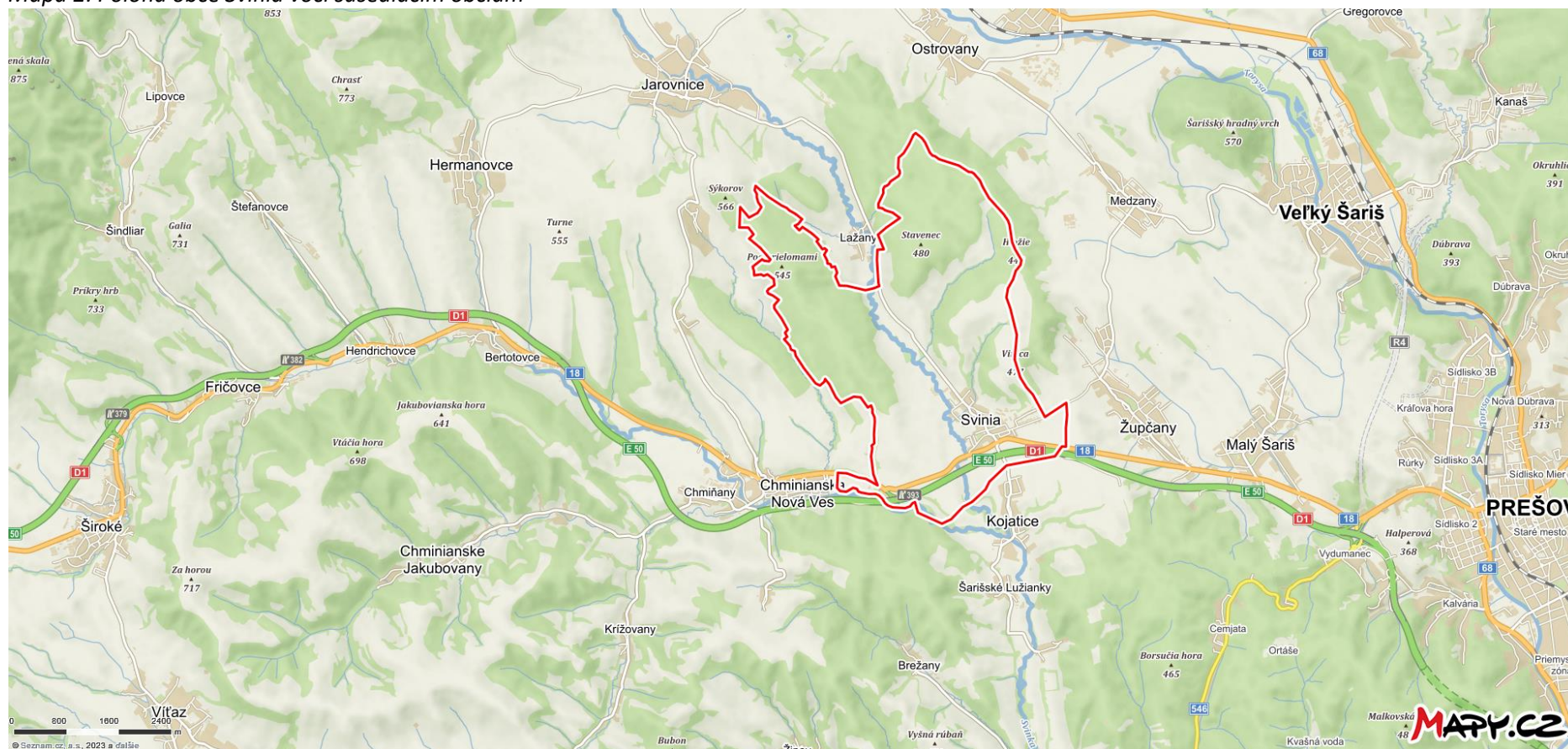
Mapa 1: Poloha obce Svinia - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Svinia voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SVINIA NA ROKY 2023-2030	8
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	13
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	13
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny	14
Ochrana pred povodňami	14
Odpadové hospodárstvo	14
Environmentálne záťaže	14
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	18
Národnostná a konfesijná štruktúra	20
Vzdelanostná štruktúra	21
Nezamestnanosť	21
Domový a bytový fond	25
Dopravná infraštruktúra	27
Technická infraštruktúra	28
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	28
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	29
Administratívno-správne služby	31
Bezpečnosť v obci	31
Hospodárske pomery	31
Polohová atraktivita územia	31
Poľnohospodárstvo a priemysel	32
Cestovný ruch	32
Finančné hospodárenie	33
Prehľad majetku a zdrojov	34
Príjmy a výdavky obce	35
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	36
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027	37
Členstvo obce v organizáciách	37
Zmena klímy	38
STEEP analýza	38
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	40
SWOT analýza	40
Kľúčové faktory a disparity územia	41

B-STRATEGICKÁ ČASŤ	42
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	44
STRATÉGIA ROZVOJA	44
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	49
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	50
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	58
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	62
AKČNÝ PLÁN OBCE	63
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	67
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	67
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	67
E-FINANČNÁ ČASŤ	69
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	70
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	71
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	80
ZÁVER	81
PRÍLOHY	82
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	83
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	84
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	85

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Gabriel Hal'ko – zástupca starostu obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Apríl - máj 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod				X								
Analytická časť				X								
Strategická časť				X								
Programová časť				X								
Realizačná časť				X	X							
Finančná časť					X							
Záver					X							

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Svinia	priebežne	lokálna	Obecný úrad Svinia
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Svinia
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Svinia Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecsvinia.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Svinia Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecsvinia.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Svinia Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecsvinia.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Svinia Centrum vedecko-technických informácií	www.obecsvinia.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Svinia	www.obecsvinia.sk
Sociálna sféra	Obec Svinia Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecsvinia.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Svinia leží v Prešovskom kraji, v okrese Prešov. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Jarovnice, Ostrovany, Medzany, Župčany, Svinia, Chmiňany, Chminianska Nová Ves, Daletice a Lažany.

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá – väčšina územia je tvorená vnútrokarpatským paleogénom (ide o flyš, reprezentovaný najmä pieskovecami a ílovcami). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty, Podhôrno-magurskej oblasti a dvoch celkov: Šarišská vrchovina a Spišsko-šarišské medzihorie. Celok Šarišská vrchovina pozostáva z dvoch častí - Sedlická brázda a Chminianska brázda (s rovnomennými geomorfologickými jednotkami), celok Spišsko-šarišské medzihorie pozostáva z podcelku Šarišské podolie (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou).

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Hornádu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Svinka, Malá Svinka a Laziansky potok. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne P 122 (paleogén povodia Svinky). Väčšina územia obce patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M3 (mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový), len severozápadná (vyššie položená) časť katastra patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M6 (mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový). Územie obce je stredne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 600-700 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 20-30 mm, v júli cca 80-100 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme, pseudogleje, pararendziny, čiernice a fluvizeme. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, horskej podzóny, okresu Šarišská vrchovina. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Svinia v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Z hľadiska medzinárodných chránených území NATURA 2000 nezasahuje do katastra obce Svinia žiadne Chránené vtáčie územie ani územie európskeho významu.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Svinia nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Ide najmä o povodia tokov Svinka a Malá Svinka, ktoré sa pri výdatnejších zrážkach a privalových dažďoch vyliievajú a spôsobujú problémové situácie. Je preto vhodné vykonať na nich potrebné úpravy.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však veľmi nízka, za rok 2022 dosiahla len 16 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu má obec zriadenú malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko). V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor.

Environmentálne záťaž

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, je na území obce Svinia evidovaná jedna environmentálna záťaž:

Tabuľka 3: Environmentálne záťaž v obci Svinia

Názov environmentálnej záťaž	Identifikátor	Register*
PO (013) / Svinia – stará skládka KO	SK/EZ/PO/1437	Register C

* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž

Register B: Environmentálna záťaž

Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Zdroj: <http://envirozataze.enviroportal.sk>

Lokalita skládky KO je situovaná v extraviláne obce, na jej severnom okraji. Skládka KO je v registri vedená ako sanovaná/rekultivovaná lokalita. Ide o opustenú skládku odpadov, pričom činnosť, podmieňujúca vznik tejto environmentálnej záťaž, sa na lokalite už nevykonáva. Skládka bola

prevádzkovaná za osobitných podmienok s objemom 9 800 m³ na ploche 6 400 m² (okrem toho sa v obci nachádza aj legálne fungujúca skládka odpadov).

Významnou environmentálnou záťažou (hoci už oficiálne nie je registrovaná v registri environmentálnych záťaží) je povodie toku Malá Svinka. Tento potok, pretekajúci osadou, je výrazne znečistený rôznymi odpadkami.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Svinia za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 527 (z 1 965 v roku 2013 na 2 492 v roku 2022).

Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

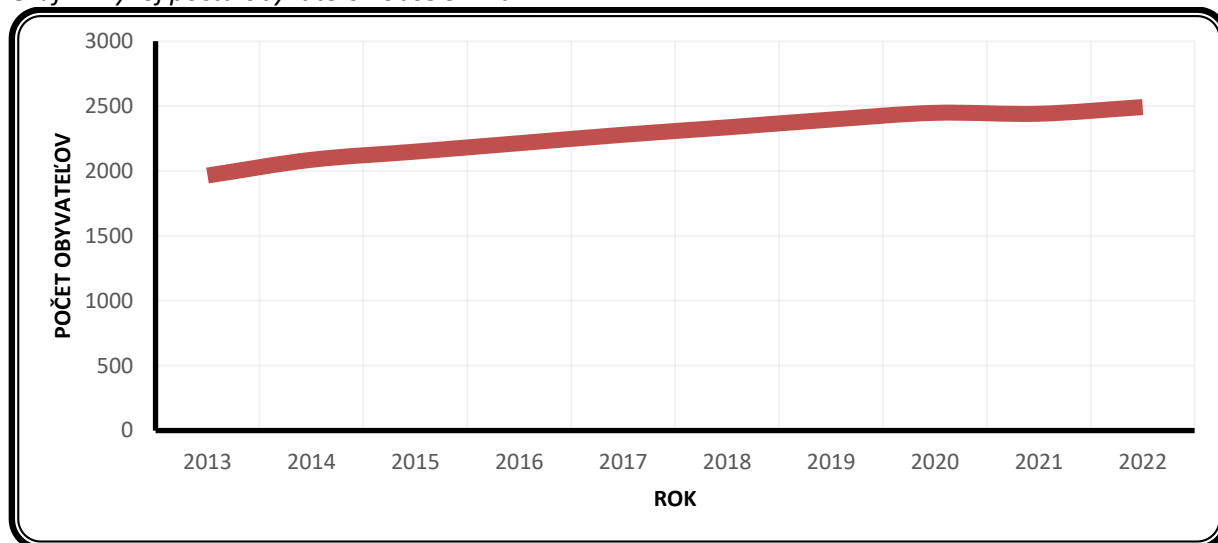
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1965	2086	2149	2214	2279	2336	2396	2448	2441	2492
Živonarodení	67	67	66	75	74	63	82	79	87	88
Zomrelí	14	11	12	15	17	18	23	16	18	21
Bilancia prirodzeného pohybu	53	56	54	60	57	45	59	63	69	67
Pristáhovaní	77	83	17	33	23	24	33	18	11	22
Vysťahovaní	14	18	8	28	15	12	32	29	23	38
Migračné saldo	63	65	9	5	8	12	1	-11	-12	-16
Bilancia celkového pohybu	116	121	63	65	65	57	60	52	57	51
Hr.m. živorodenosti (‰)	34,1	32,1	30,7	33,9	32,5	27,0	34,2	32,3	35,6	35,3
Hr.m. úmrtnosti (‰)	7,1	5,3	5,6	6,8	7,5	7,7	9,6	6,5	7,4	8,4
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	27,0	26,8	25,1	27,1	25,0	19,3	24,6	25,7	28,3	26,9
Hr.m. imigrácie (‰)	39,2	39,8	7,9	14,9	10,1	10,3	13,8	7,4	4,5	8,8
Hr.m. emigrácie (‰)	7,1	8,6	3,7	12,6	6,6	5,1	13,4	11,8	9,4	15,2
Hr.m. migračného salda (‰)	32,1	31,2	4,2	2,3	3,5	5,1	0,4	-4,5	-4,9	-6,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	59,0	58,0	29,3	29,4	28,5	24,4	25,0	21,2	23,4	20,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Svinia za ostatných 10 rokov má výrazne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2013 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2022 až o 27 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Svinia

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

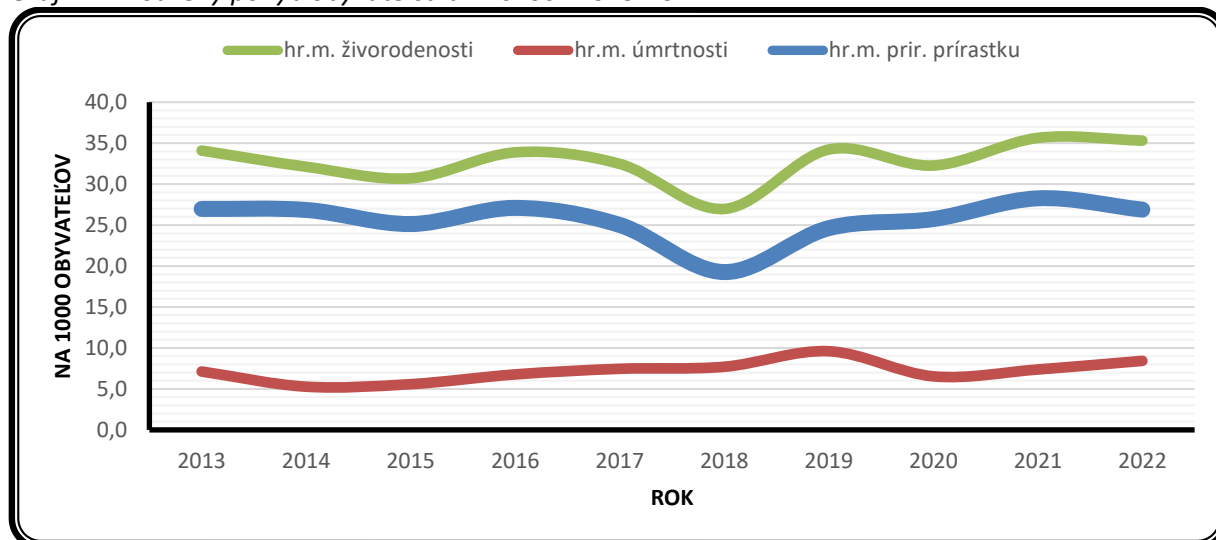
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný (avšak extrémne vysoký) priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 27-35 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 63-88. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola vo Svinej až 32,8 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje extrémne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Prešov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12,0 ‰, v Prešovskom kraji rovnako 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež pomerne vyrovnaný priebeh (avšak už nie s extrémnymi hodnotami). Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2014 (11 osôb), najviac v roku 2019 (23 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 5,3 po 9,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol vo Svinej len 7,2 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Prešovský kraj (9,5 ‰) i okres Prešov (cca 9,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Svinej. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 19,3 ‰ po 28,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov extrémne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci každoročne k vysokému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

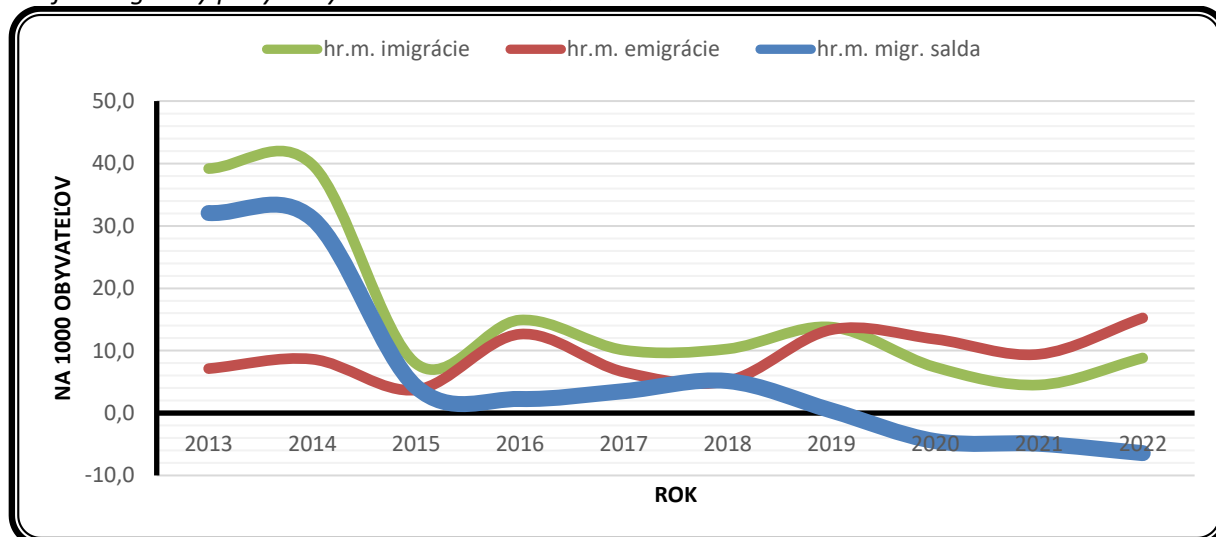

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci pozitívny (hoci už nie v takej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 15,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 34,1 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 9,4 ‰ (v priemere 21,7 vysťahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -16 osôb v roku 2022 po +65 osôb v roku 2014. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 7x, len 3x bolo migračné saldo záporné. Obec teda vykazuje prevažne pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

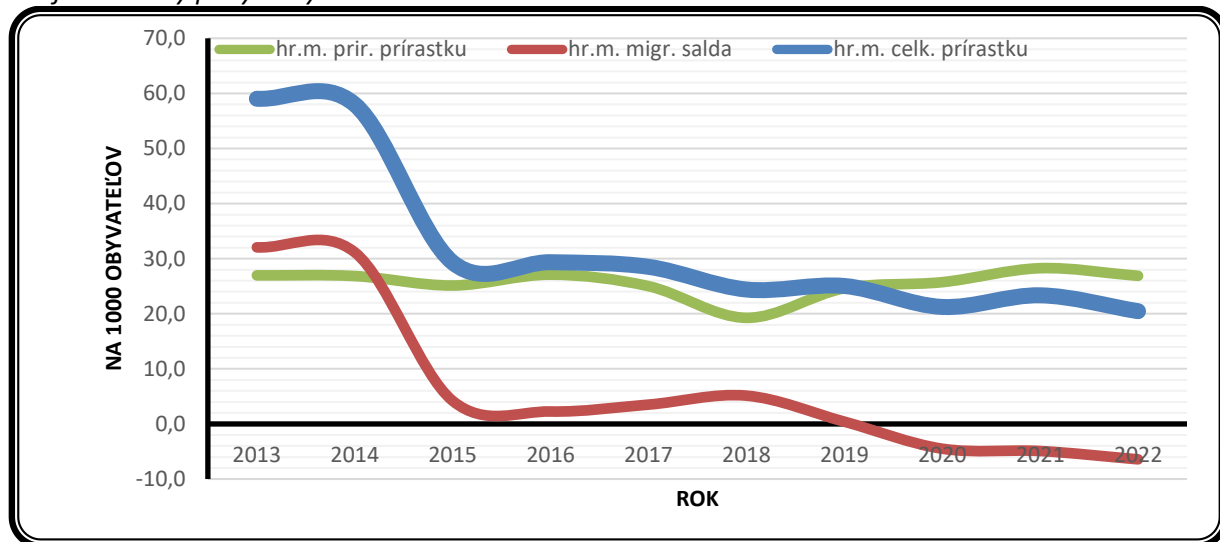
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa každoročne narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je extrémne vysoký celkový prírastok obyvateľov obce Svinia. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť veľmi pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska prudko rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

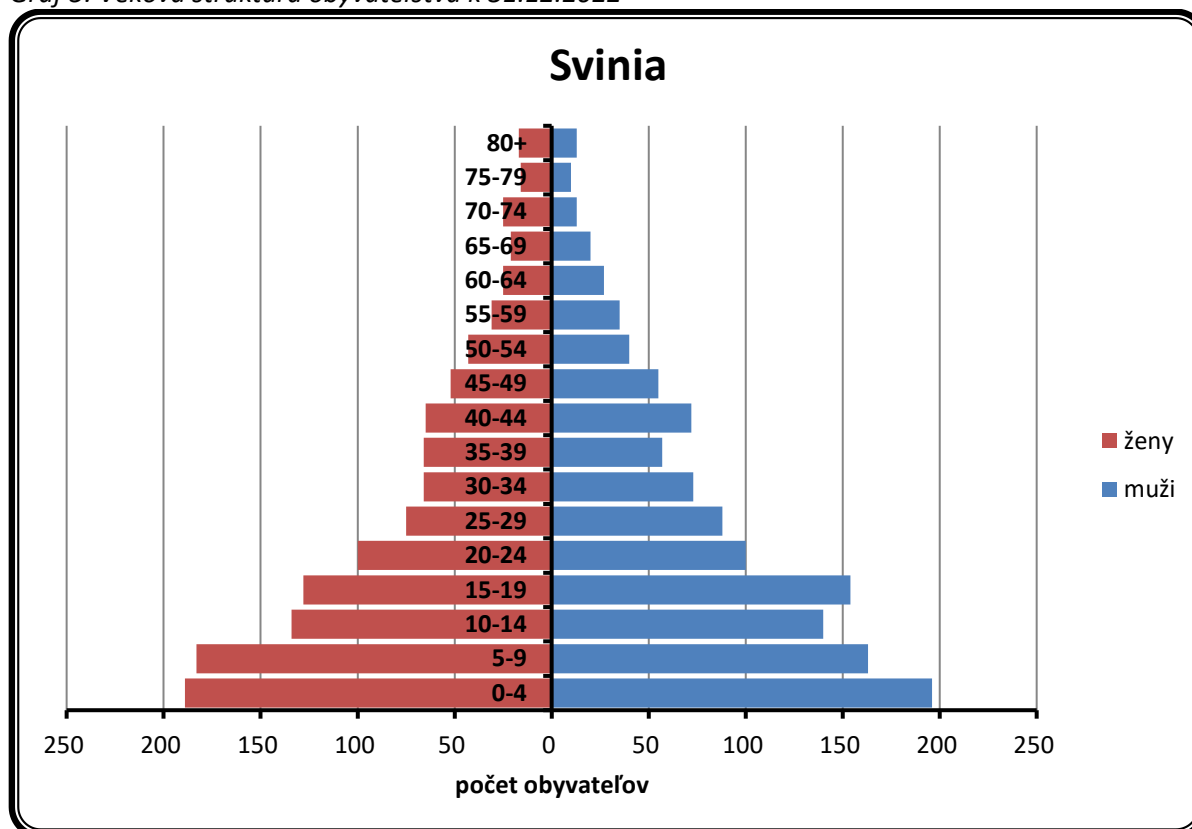
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Svinej ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza progresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) vysoko prevyšuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 1 005 k 336 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Svinej majú vekové skupiny (podľa poradia) 0-4 ročných (385 obyvateľov), 5-9 ročných (346) a 15-19 ročných (282 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 2 492 obyvateľov žilo 1 005 detí do 14 rokov a 135 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 2 492 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 256 mužov a 1 236 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) prudko stúpať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Veková štruktúra obyvateľstva Svinej a jej vývoj má úplne protichodné charakteristiky a trendy ako sú väčšinové trendy v Slovenskej republike. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v porovnaní so SR žije v obci extrémne mladé obyvateľstvo, pričom toto obyvateľstvo dokonca naďalej mladne (v SR obyvateľstvo rýchlo starne). Priemerný vek obyvateľstva obce sa za ostatných 10 rokov znížil z 26,08 na 24,99 rokov.

Tabuľka 5: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Svinia	26,08	25,81	25,82	25,72	25,61	25,61	25,44	25,45	25,26	24,99
Slovenská republika	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je len 54,3 %.

Tabuľka 6: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Svinia	2 492	1005	1352	135	40,3	54,3	5,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

V národnostnom zložení obyvateľstva Svinej v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 výrazne prevládala slovenská národnosť so 72,4 % obyvateľov (1 762 z 2 384 osôb). Vysoké zastúpenie mala aj rómska (18,8 %) národnosť.

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 726	72,4
maďarská	1	0,0
rómska	448	18,8
rusínska	3	0,1
česká	5	0,2
iná	1	0,0
nezistená	200	8,4
SPOLU	2 384	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v obci Svinia v čase výskumu z celkového počtu 2 285 obyvateľov 65,0 % Rómov (1 485 osôb). Aktuálne (jar 2023) odhady Obecného úradu vo Svinej hovoria o cca 1 820 Rómoch žijúcich v obci (v tom sú zahrnuté osoby, ktoré majú v obci trvalý pobyt, ale aj osoby bez trvalého pobytu, ktoré v osade väčšinou žijú).

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 85,4 % obyvateľov (2 036 z 2 384 obyvateľov), mierne vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (1,1 %; 26 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásili 4,0 % obyvateľov obce (96 osôb) a u 8,4 % obyvateľov (201 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	96	4,0
Rímskokatolícka cirkev	2 036	85,4
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	6	0,3
Gréckokatolícka cirkev	26	1,1
Pravoslávna cirkev	6	0,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0,0
Kresťanské zbory	4	0,2
Cirkev bratská	5	0,2
Židovská obec	1	0,0
budhizmus	1	0,0
ad hoc hnutia	1	0,0
nezistené	201	8,4
SPOLU	2 384	100,0

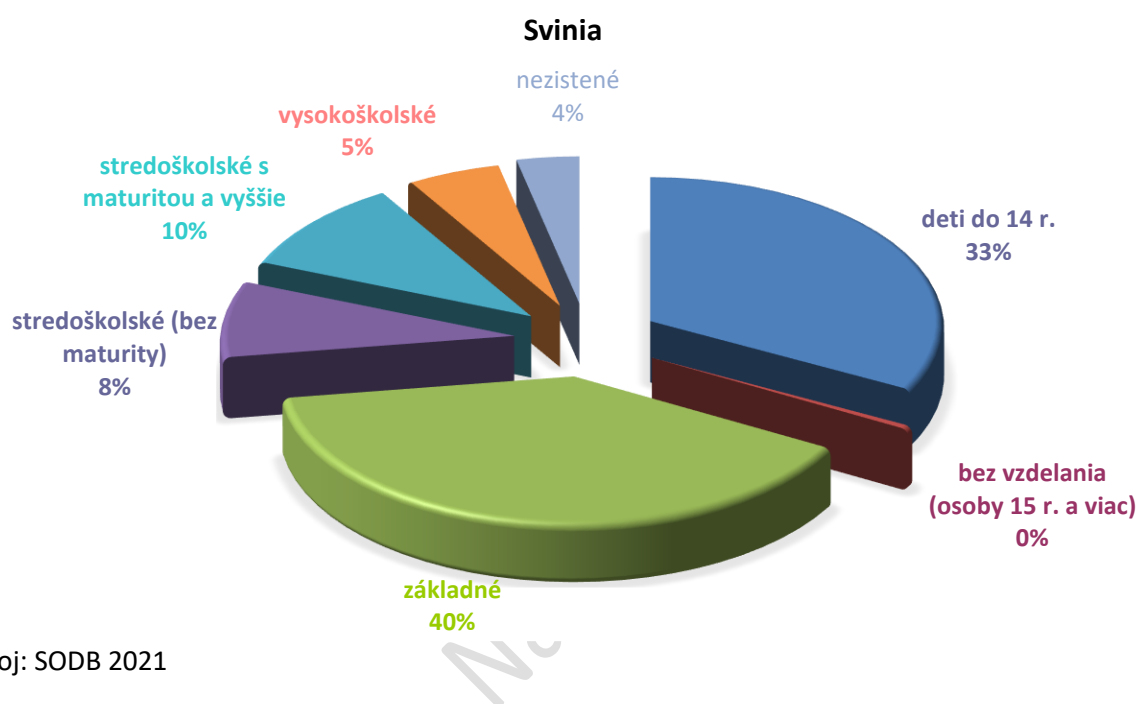
Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 40 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 8 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 10 % obyvateľov Svinej. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo len 5 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Svinia za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 224 až 345. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 30,6 % (2019) po 47,2 % (2014), pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 34,7 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Prešov na úrovni 8,3 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Prešov susedí, bola nasledovná:

Levoča 10,5 %, Sabinov 15,3 %, Bardejov 12,8 %, Svidník 12,1 %, Vranov nad Topľou 15,8 %, Košice - okolie 10,6 %, Gelnica 12,7 %.

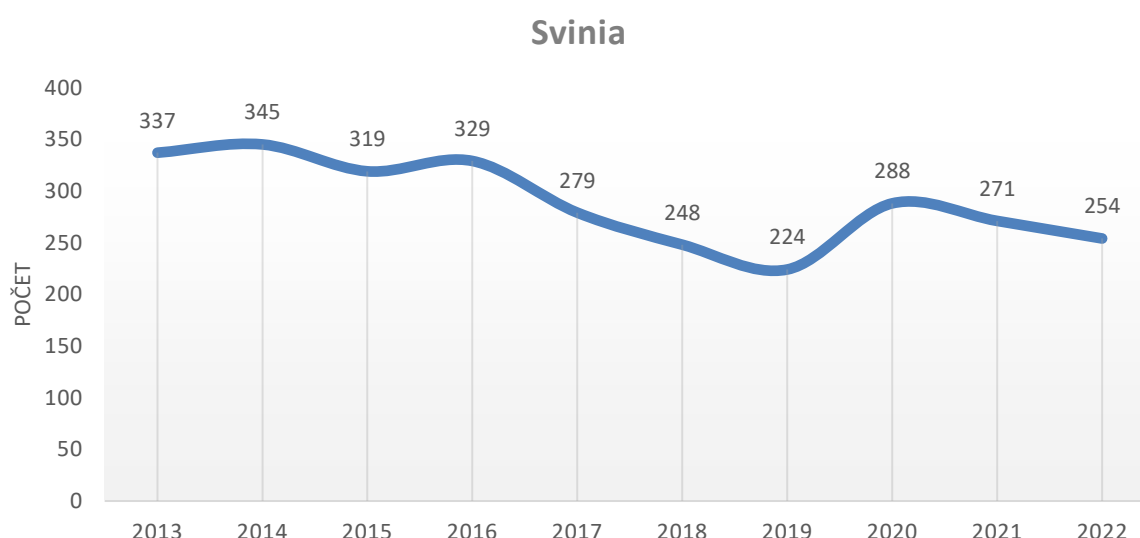
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	337	345	319	329	279	248	224	288	271	254
Miera nezamestnanosti* (%)	46,1	47,2	43,6	45,0	38,2	33,9	30,6	39,4	37,1	34,7

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2022 bolo v obci Svinia prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 254 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 125 mužov (49,2 %) a 129 žien (50,8 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

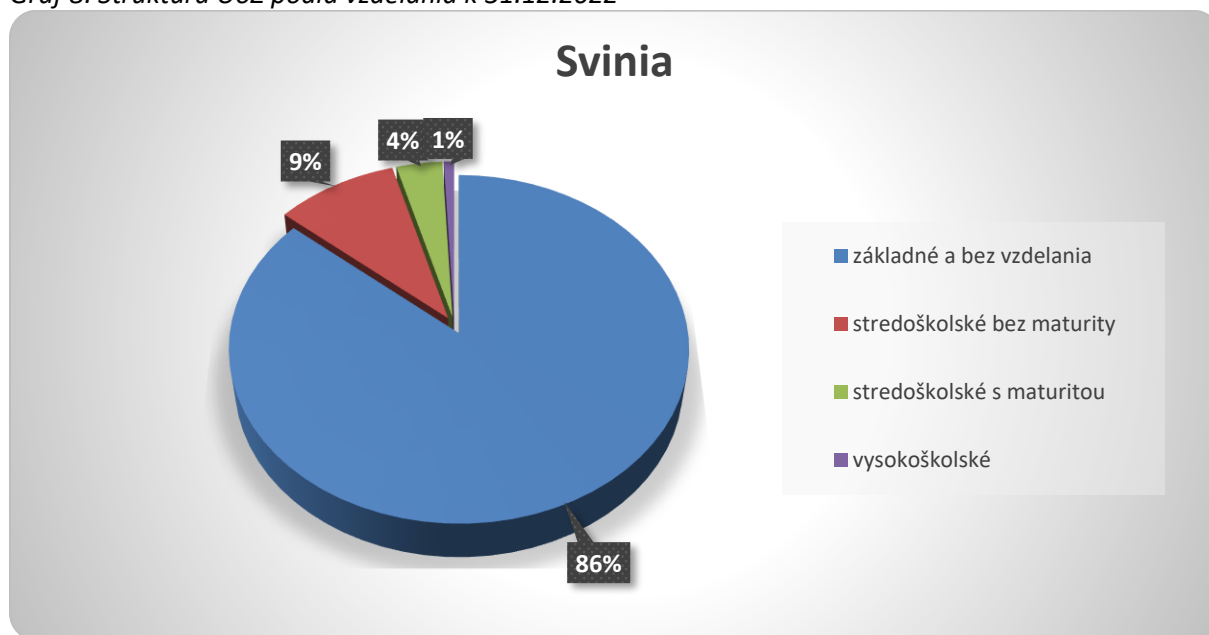
do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
7	2,8	58	22,8	78	30,7	73	28,7	34	13,4	4	1,6	254	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je vo Svinej veľmi negatívnou skutočnosť, že z 254 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 86 % UoZ (218 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

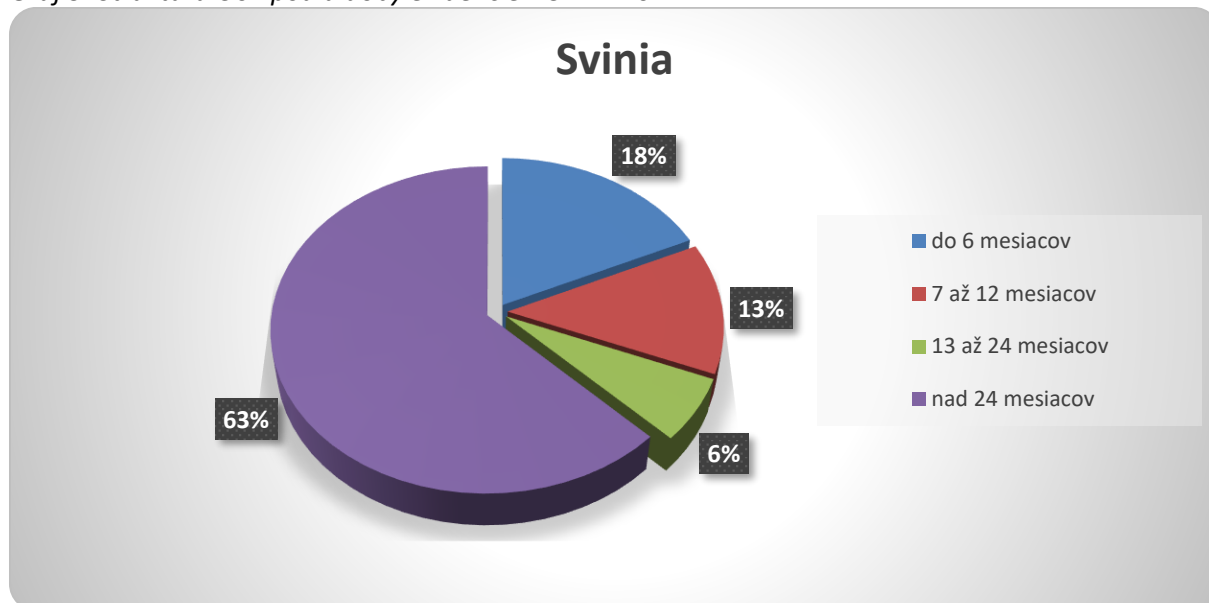
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). Vo Svinej bol k 31.12.2022 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 69 %, pričom až 63 % (159 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú vo Svinej osoby bez pracovného zaradenia (149 UoZ z 254; 58,7 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (66 UoZ z 254; 26,0 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	1	0,4
2 - Špecialisti	2	0,8
3 - Technici a odborní pracovníci	3	1,2
4 - Administratívni pracovníci	5	2,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	17	6,7
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	4	1,6
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	7	2,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	66	26,0
N/A - neurčené	149	58,7
Spolu	254	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu vo Svinej nie je veľmi dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 269 domov, v ktorých bolo 345 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (232 domov; 86,3 %). V obci sa nachádza aj 9 bytových domov. Časť z nich sa nachádza v osade (nízkoštandardné byty) a časť na ul. Jarková (jeden obecný BD so 6 nájomnými bytmi bežného štandardu, ostatné byty v súkromnom vlastníctve). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 72 domov (26,8 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo až 48 domov (17,8 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 175 domov (65,1 %), pričom až 62 domov (23,1 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, pomerne výraznú výstavbu však možno v obci pozorovať aj v ostatných rokoch.

Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	232	86,3
bytový dom	9	3,4
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	1	0,4
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	17	6,3
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	2	0,7
ostatné	8	3,0
nezistený	0	0,0
SPOLU	269	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	72	143	1	0	48	5	269
Podiel (%)	26,8	53,2	0,4	0,0	17,8	1,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	30	175	0	62	2	269
Podiel (%)	11,2	65,1	0,0	23,1	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Byty podľa obytých miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	50	49	91	83	70	2	345
Podiel (%)	14,5	14,2	26,4	24,1	20,3	0,6	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	7	16	51	86	47	15	32	13	2	269
Podiel (%)	2,6	6,0	19,0	32,0	17,5	5,6	11,9	4,8	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Extrémne problematickou z hľadiska bývania je v obci najmä osada, lokalizovaná v samostatnej, priestorovo oddelenej koncentrácii na severozápadnom okraji obce, na konci ulice Hložská. V tejto koncentrácii sa v čase tvorby ARK 2019 nachádzali 4 bytové domy s 32 nízkoštandardnými nájomnými bytmi (4x8). Tieto bytové domy sú obklopené množstvom ďalších obydľí rôzneho typu, z ktorých žiadne nebolo skolaudované. Celkovo sa v osade v čase tvorby ARK 2019 nachádzalo až 217 obydľí (v tom

spomínané 4 bytové domy), 25 neskolaudovaných murovaných domov, cca 60 unimobuniiek a asi 100 chatrčí. Vo všetkých týchto obydliach žilo 1 135 ľudí, čo v priemere znamená obložnosť vo výške 5,2 obyvateľa na jedno obydlie (pričom približne rovnaká obložnosť je aj v nájomných bytoch, aj v neskolaudovaných murovaných rodinných domoch a tiež v ostatných typoch obydlií).

Podľa aktuálnych údajov (jar 2023) obecného úradu sa v osade nachádza celkovo už cca 250 obydlií, pričom tu žije cca 1 700 osôb (z toho cca 1 200 osôb s trvalým pobytom v obci Svinia a asi 500 „neevidovaných“ osôb – tzn. bez trvalého alebo prechodného pobytu). Okrem osady žijú niektorí obyvatelia rómskeho pôvodu aj integrované v jadre obce – v 4 rodinných domoch žije aktuálne až cca 130 osôb (extrémne vysoká obložnosť).

Veľmi prínosnou aktivitou v otázke riešenia bývania rómskej menšiny je prístup samosprávnych orgánov obce. Obec Svinia totižto vyvíja úsilie ohľadom majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod osadou. Časť týchto pozemkov už je vo vlastníctve obce, časť je v súkromnom vlastníctve (Rómov tam žijúcich) a časť pozemkov je ešte nevysporiadaná (čiže ide o nelegálne obydliá – tzv. čierne stavby). Vysporiadaním vlastníctva k pozemkom obec vytvorí legislatívne podmienky na to, aby si obyvatelia osady mohli vlastnými silami (príp. s pomocou obce alebo iných organizácií) budovať svoje vlastné legálne obydliá s možnosťou pripojenia všetkých inžinierskych sietí (nakoľko unimobunky a chatrče sú, samozrejme, nelegálne obydliá). Stavebno-technický stav týchto rómskych obydlií sa teda môže zlepšovať.

Extrémne problematickými sú aj hygienické podmienky v osade. Pitnú vodu obyvatelia čerpajú len z výdajnej stanice, ktorá sa tam nachádza. Neexistujú tam však splachovacie záchody, vybudované sú len provízorne záchody (drevené „búdky“). Navyše, v osade sa nachádza obrovské množstvo voľne pohodeného odpadu, ktorý je prakticky všade (na komunikáciách, v okolí obydlií, na brehoch vodného toku Malá Svinka...).

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (a to najmä v lokalite IBV „Nová štvrť“ na juhovýchodnom okraji obce, kde v súčasnosti prebieha najvýraznejšia výstavba nových rodinných domov, buduje sa tam infraštruktúra a vznikajú tam nové ulice).

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Svinia je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne. Na druhej strane, dobrou správou pre rozvoj obce je, že v lokalite IBV Nová štvrť sú už pozemky vysporiadané a vytvorené sú tam parcely, zapísané v registri „C“.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné komunikácie je poloha Svinej veľmi výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, totižto prechádza priamo katastrom Svinej, pričom výjazd na ňu sa nachádza v neďalekom Prešove alebo pri Chminianskej Novej Vsi. Horšie je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska. Tá je dostupná až v Kysaku alebo Košiciach. Železničná trať prechádza aj Prešovom, tá má však skôr len regionálny charakter. Najdôležitejšími dopravnými uzlami v okolí Svinej, na ktorých sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, sú najmä Košice, v menšej miere aj Prešov.

Samotná obec Svinia leží na okraji cesty I. triedy č. I/18, vedúcej do Prešova, najmä však pozdĺž na ňu sa napájajúcej cesty III. triedy č. 3428, ktorá prepája túto cestu I. triedy s obcou Jarovnice. Na cestu III. triedy sa napája sieť miestnych komunikácií.

Väčšina miestnych komunikácií vo Svinej má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, na väčšine je vybudovaný asfaltový povrch. Kvalitná miestna komunikácia vedie aj do osady. Výstavba nových miestnych komunikácií je potrebná najmä v lokalite IBV Nová štvrť (niektoré komunikácie sú vo vlastníctve obce, avšak viacero parciel, na ktorých vzniknú komunikácie, je v súkromnom vlastníctve) a tiež vo vnútri osady.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – pri obecnom úrade, pri kostole, pri základnej škole, pri elokovanom pracovisku MŠ, komunitnom centre a pod. Chodníky sú v obci vybudované najmä popri hlavnej komunikácii (cesta III/3428) a tiež v niektorých kratších úsekoch popri miestnych komunikáciách. Samostatný chodník popri komunikácii vedie aj do osady.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, ktorý je dostupný v celej obci (aj v osade; tam si však obyvatelia kvôli existencii čiernych stavieb a nemožnosti legálneho pripojenia na verejný vodovod zabezpečujú pitnú vodu z výdajnej stanice pitnej vody, fungujúcej na dobíjateľné čipy). Rovnako je takmer v celej obci (okrem časti ulice Šarišskej) vybudovaná verejná kanalizácia, pripojená na ČOV. Dostupná je aj v osade, avšak obydlia na ňu, prirodzene, napojené nie sú.

Obec je plynofikovaná, avšak obyvatelia osady využívajú na vykurovanie najmä tuhé palivo. Všetky časti obce sú plne elektrifikované. Vo Svinej funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo zhruba z 1/2 z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie (ostáva vymeniť ešte cca 80 bodov). Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je takmer v celej obci (okrem časti ulice Šarišskej). Vo Svinej je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Svinej musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať len čiastočne. Priamo v obci sa totižto nachádza zdravotné stredisko, v ktorom pôsobí ambulancia praktického lekára pre dospelých a ambulancia zubného lekára. Ďalšie ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Svinia, pre ktoré sa zriaďujú zdravotné obvody, sa nachádzajú v Chminianskej Novej Vsi (ambulancia praktického lekára pre deti a dorast) a v Prešove (gynekologická ambulancia). Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách (najmä v Prešove).

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Prešove, rovnako tak najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. Vo Svinej je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov (DHZ). Tí majú k dispozícii zrekonštruovanú budovu hasičskej zbrojnice a tiež novo postavenú budovu.

Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Prešove.

Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)

Praktický lekár pre dospelých	áno	Zariadenie sociálnych služieb	áno
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	áno	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	áno	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) je priamo v obci registrovaná jedna poskytovaná sociálna služba – a to v komunitnom centre. Poskytovateľom tejto sociálnej služby je samotná obec Svinia, pričom sociálna služba sa poskytuje ambulantnou aj terénnou formou. Komunitné centrum sídli na adrese Hložská 266, jeho kapacita je 50 osôb.

V **komunitnom centre** sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

- a) poskytuje
 - základné sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- b) vykonáva preventívnu aktivitu,
- c) zabezpečuje záujmovú činnosť.

Obec Svinia je zapojená aj do projektu **terénnej sociálnej práce**. Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. Okrem komunitného centra a terénnej sociálnej práce zabezpečuje obec Svinia svojim obyvateľom aj nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Z hľadiska ďalšieho rozvoja sociálnych služieb v obci by bolo vhodné zriadiť vo Svinej denný stacionár.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

Vo Svinej sa nachádza plne organizovaná Základná škola s materskou školou, ktorá sídli na ulici Záhradnícka 83/19. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Svinia. Základnú školu navštevuje v šk. roku 2022/2023 až 612 žiakov. Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity.

Vyučovanie v ZŠ s MŠ pritom prebieha vo viacerých budovách (elokovaných pracoviskách) – v budovách na ul. Záhradnícka, Hlavná aj Hložská. V rámci predprimárneho vzdelávania sú v obci k

dispozícii dve budovy materskej školy (na ul. Hložská aj pri obecnom úrade), pričom materská škola v šk. roku 2022/2023 poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie spolu pre 80 detí. Nakoľko je školská infraštruktúra v obci roztrúsená do viacerých budov, nachádza sa tu aj viacero školských jedální. Okrem MŠ a ZŠ je v obci k dispozícii aj základná umelecká škola. Na vyučovanie telesnej výchovy majú žiaci k dispozícii menšiu telocvičňu, ktorá sa nachádza pri obecnom úrade.

Kapacita MŠ aj ZŠ je nedostačujúca – čoho dôsledkom je, že škola musí fungovať v dvojzmennej prevádzke. Z tohto dôvodu je potrebné kapacitu ZŠ rozšíriť (vybudovať úplne nové budovy). V rámci stredného školstva sa priamo v obci nachádza Súkromné odborné učilište ELBA.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko rôznych kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý sa nachádza v polyfunkčnom areáli budov v centre obce. V areáli sú dve budovy, pričom v jednej z nich sídli obecný úrad, materská škola a lekáreň. Táto budova je prepojená s druhou budovou, v ktorej sa nachádza telocvičňa, školská jedáleň a tiež spomínaný kultúrny dom. V obci je zriadená aj obecná knižnica. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobia viaceré telesá – napr. ženský folklórny súbor Svinianka, detský folklórny súbor DFS Klások alebo kostolný spevácky zbor. V súvislosti s pandémiou COVID-19 však bola činnosť týchto folklórnych súborov utlmená, z tohto dôvodu je vhodné ich činnosť opäť obnoviť.

Tabuľka 19: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Marec	- Medzinárodný deň žien
Máj	- Deň matiek
Jún	- Deň detí
Júl – august	- Futbalový turnaj - Hasičská súťaž - Bežecký maratón - Cyklistický maratón
Október	- Posedenie s dôchodcami
November	- Lampiónový sprievod
December	- Mikuláš - Silvestrovský ohňostroj a punč

Zdroj: Obecný úrad

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V južnej časti obce je pri ceste I. triedy vybudovaný futbalový areál so sociálnymi zariadeniami. V tomto areáli pôsobí klub ŠK Svinia. V intraviláne obce je pri zdravotnom stredisku vybudované multifunkčné ihrisko s osvetlením, ako aj detské ihrisko. Ďalšie 2 detské ihriská sa nachádzajú v iných častiach obce.

Tabuľka 20: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj vo Svinej má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza rímsko-katolícky gotický Kostol narodenia Panny Márie. Postavený bol v roku 1274 pri vtedajšom existujúcom hrade Sviňa, obnovený bol po zániku v roku 1518. Okrem toho sa v obci nachádza ešte aj

novší kostol – Kostol Božieho milosrdenstva. Pri tomto kostole sa nachádza aj pohrebisko a pre potreby vykonávania smútočných obrádov je tu vybudovaný aj Dom smútku. Kapacita pohrebiska je však nedostatočná, potrebné je zriadiť v obci nové pohrebisko.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 21: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Svinia
Pracovisko Finančnej správy	Prešov
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Jarovnice
Okresný súd	Prešov
Okresný úrad	Prešov
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne až 58 ks kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce, im priľahlé priestory, ako aj verejné priestranstvá. Dôležité sú najmä z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania, spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona, ako aj monitorovania potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita obce Svinia, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, hoci má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Šariša, z mezopolohového hľadiska je už jej lokalizácia pomerne výhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Šariša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto priaznivá. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je mesto Prešov s cca 90 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s výrobnými prevádzkami rôzneho priemyslu, ako aj logistickými areálmi. Mesto Prešov je pritom zo Svinej ľahko dostupné. Navyše, ako už bolo skôr spomenuté, katastrom Svinej prechádza aj najdôležitejšia cestná komunikačná línia Slovenska – diaľnica D1, pričom výjazd na ňu je pri Prešove a pri Chminianskej Novej Vsi.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Svinia má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádza väčšie centrum zamestnanosti (Prešov; pričom veľmi vzdialené z hľadiska dochádzky do zamestnania nie sú ani Košice), ako aj ďalšie menšie centrá (napr. Sabinov, Veľký Šariš, Šarišské Michaľany a pod.), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Pol'nohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (540,3 ha) nad trvalými trávami porastmi (119,7 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba³. V katastri obce hospodári jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby – poľnohospodárske družstvo PD Šarišan, ktoré na území Svinej realizuje najmä chov dobytka. Okrem toho tu hospodária aj viacerí samostatne hospodáriaci roľníci, pričom na území obce sa realizuje aj chov anglických kráv.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa vo Svinej žiadne priemyselné prevádzky nenachádzajú. Dostupná je tu napr. menšie komerčná remeselná kovovýrobná dielňa. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Prešova.

Tabuľka 22: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
540,3	0,0	0,0	21,3	4,0	119,7	685,3
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja		ostatné plochy		Spolu
698,9	16,3	67,0		46,5		828,7
Celková výmera územia						1 514,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Obec Svinia leží relatívne ďaleko od najatraktívnejšieho turistického regiónu v rámci Slovenska – Tatier a tiež Slovenského raja (v zmysle – ťažko očakávať, že turista, ktorý by chcel navštíviť TANAP alebo Slovenský raj, by sa ubytoval práve v Svinej). Obec teda z hľadiska pritiažnutia turistov nemá veľmi výhodnú polohu, keďže

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

významné oblasti cestovného ruchu v okolí – Tatranský národný park a Národný park Slovenský raj sú od obce značne vzdialené.

Bližšie k obci (dobrá dostupnosť po diaľnici) sú však niektoré významné kultúrohistorické pamiatky, ako napr. súbor kultúrnych pamiatok UNESCO pod názvom „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, do ktorého patrí centrum mesta Levoča s Chrámom svätého Jakuba, dielom Majstra Pavla z Levoče, Radnicou, Thurzovým domom a ďalšími historickými stavbami na levočskom námestí, ďalej Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie a kostol sv. Ducha v Žehre. V Kežmarku sa nachádza ďalšia lokalita UNESCO - evanjelický drevený artikulárny kostol Najsvätejšej Trojice, patriaci do súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka. Okrem pamiatok UNESCO sa v blízkom okolí Kojatíc nachádzajú pamiatkové rezervácie v Spišskej Kapitule (komplex cirkevných budov), v Levoči (námestie), Kežmarku (hrad, mestské hradby, unikátne námestie, evanjelické lýceum a ďalšie stavby) alebo v Spišskej Sobotě (námestie).

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (naviazané sú najmä na mesto Prešov, organizujú sa však aj rôzne jarmoky a slávnosti v okolitých mestách a obciach a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Svinia sú zatiaľ na veľmi slabej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Svinia nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

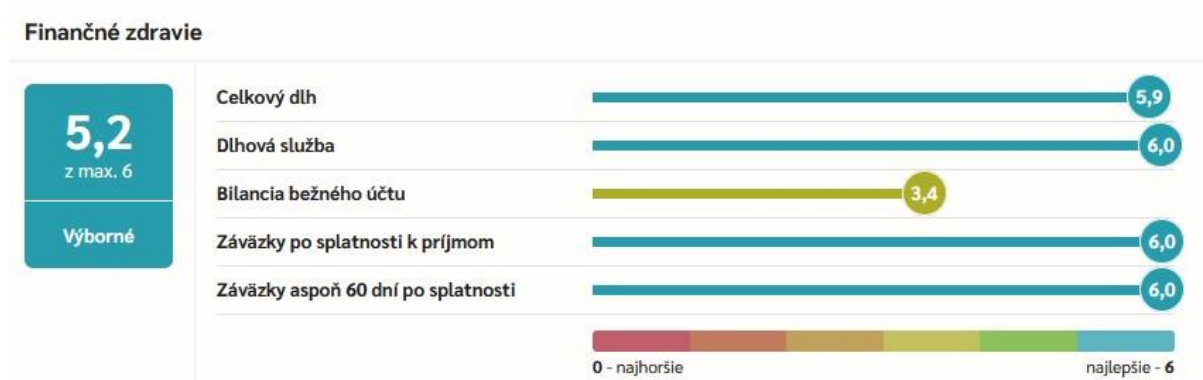
V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce,

v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Svinia má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Svinia získala 5,2 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2021 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Svinia

Zdroj: hospodarenieobci.sk

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Svinia k 31.12.2022 bola 3 362 524,59 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných len 64 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (3 086 183,85 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (266 739,00 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2022 predstavoval 1 868 260,36 €.

Na konci roku 2022 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 7 913,16 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 92 299,22 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2022 vo výške 58 110,70 €, dlhodobé záväzky vo výške 2 715,66 € (spolu 60 826,36 €).

Tabuľka 23: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2022 (eur; netto)

AKTÍVA	5 230 784,95
Neobežný majetok spolu	3 362 524,59
Dlhodobý nehmot. majetok	9 601,74
Dlhodobý hmotný majetok	3 086 183,85
Dlhodobý finančný majetok	266 739,00
Obežný majetok spolu	1 868 260,36
Zásoby	1 305,12
Zúčtovanie medzi subj. VS	1 613 261,78
Pohľadávky	7 913,16
Finančné účty	245 734,30
Časové rozlíšenie	0,00
PASÍVA	5 230 784,95
Vlastné imanie	3 029 842,08
Výsledok hospodárenia	3 029 842,08
-minulé roky	3 043 447,85
-účtovné obdobie	-13 605,77

Závazky súčet	92 299,22
Rezervy	2 000,00
Zúčtovanie medzi subjektmi VS	29 472,86
Závazky	60 826,36
Bankové úvery a ostatné	0,00
Časové rozlíšenie	2 108 643,65

Zdroj: Súvaha k 31.12.2022

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2022 boli vo výške 1 741 162,48 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy (podielové dane) vo výške 1 243 315,87 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2022 vo výške 24 123,69 € (spolu 1 267 439,56 €). Čiastočné zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (9 213,16 €).

Celkové výdavky obce v roku 2022 boli vo výške 1 754 768,25 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 662 099,63 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 360 686,45 € (nákupy 215 851,16 €, služby 144 835,29 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané spravidla bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2022 dosiahla obec Svinia záporný hospodársky výsledok vo výške -13 605,77 € po zdanení.

Tabuľka 24: Náklady a výnosy v roku 2022

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	215 851,16
Služby	144 835,29
Osobné náklady	662 099,63
Dane a poplatky	141,50
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	84 260,25
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	147 635,25
Finančné náklady	4 130,10
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	495 814,75
Spolu	1 754 768,25
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	4 032,37
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 267 439,56
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	9 213,16
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	0,00
Finančné výnosy	0,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	460 477,39
Spolu	1 741 162,48
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	-13 605,77

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Svinia k 31.12.2022

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Svinia je teda od tohto ramena značne vzdialená. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Svinia predstavujú mestá Prešov (1a. skupina), Veľký Šariš (5. skupina) a Sabinov (3b. skupina) centier osídlenia.

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Obec Svinia teda leží priamo na tejto osi, čo pre obec vytvára potenciál rôznych rozvojových impulzov jednak zo strany štátu voči tejto obci, ako aj zo strany súkromných investorov.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť prešovského okresu by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Prešova smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti. Spomínaná politika územnej podpory v rôznej forme (napr. investičná pomoc a pod.) a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej

dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Svinia.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Členstvo obce v organizáciách

Obec Svinia je členom viacerých združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „*Regionálne združenie miest a obcí Šariša*“ (RZMO Šariša) – záujmové združenie právnických osôb (obcí a miest z danej oblasti), založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev;
- „*Miestna akčná skupina Skala*“ (MAS Skala) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „*Regionálne vzdelávacie centrum Prešov*“ (RVC Prešov) – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá v regióne Prešova, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy.

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Svinia a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplyva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m. takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Návrh

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• vysoký rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • veľmi priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV • záujem obyvateľstva o výstavbu nových rodinných domov v obci • aktivita samosprávy z hľadiska zvyšovania dostupnosti nájomného bývania priamo v obci • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • takmer na celom území obce vybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • prítomnosť niektorých lekárov priamo v obci • aktivita samosprávy pri poskytovaní sociálnych služieb • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • slabá makropolohová atraktivita územia • výhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica) • výhodná poloha obce relatívne blízko centier zamestnanosti (urbánnych centier) – najmä Prešova • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dobré finančné hospodárenie obce	• viacero lokalít s potenciálom záplav • veľmi nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • existencia environmentálnej záťaže (skládka KO) • veľmi znečistený tok Malej Svinky, pretekajúci obcou • zlá hygienická situácia v osade (množstvo voľne pohodených odpadkov) • extrémne vysoká miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • existencia samostatnej, priestorovo segregovanej osady s množstvom chatrčí a iných nelegálnych obydlií, bez možnosti pripojenia na inžinierske siete • veľmi nízka kvalita bývania v osade • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • dvojzmenná prevádzka v školách • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • veľmi slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia dodatočných protipovodňových opatrení • výstavba bytových domov • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy v zázemí Prešova a pri diaľnici D1 z hľadiska ďalšieho rozvoja obce, budovania nových rodinných domov a skvalitňovania infraštruktúry
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabej ponuky trávenia voľného času a nedostatku možností bývania
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Svinia:

Obec Svinia je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zdefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

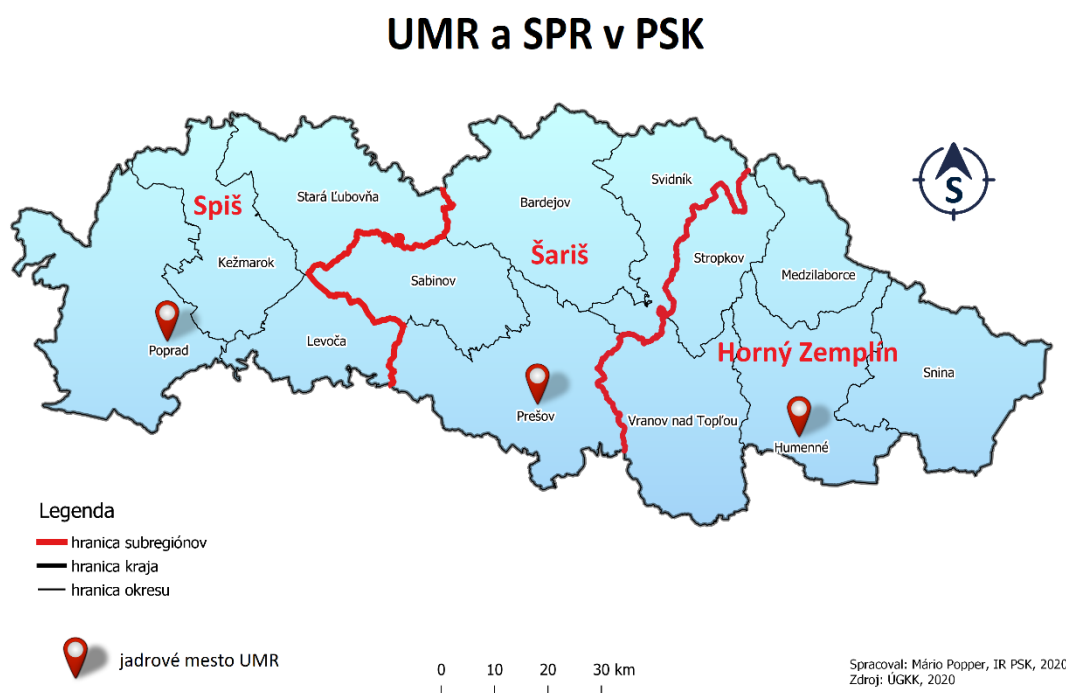
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Svinia** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Šariš**.

Obrázok 2: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www.po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁴, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁵ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

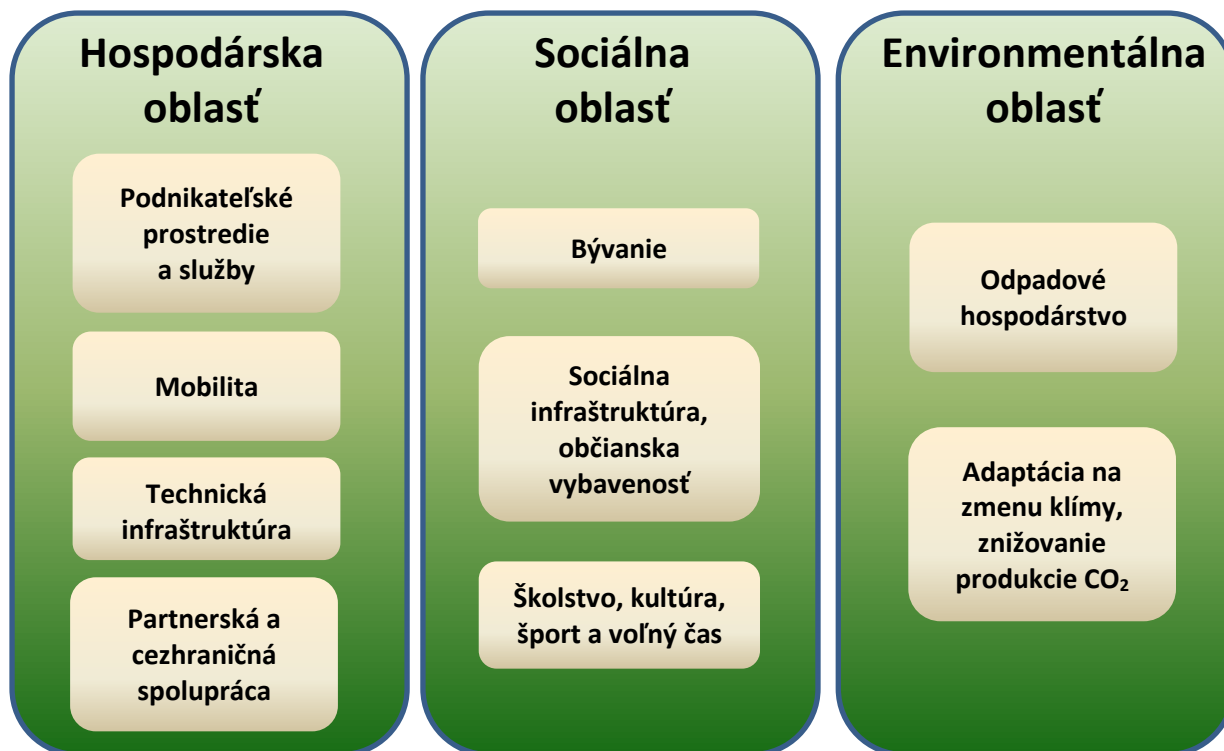
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

⁴ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁵ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Svinia stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (skvalitnenie technickej vybavenosti obce) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 3 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školenie, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Svinia je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• Podnikateľské prostredie a služby • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca	• Bývanie • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Školstvo, kultúra, šport a voľný čas	• Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.4 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom **„projektový zámer“**.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Šariš (**IUS SPR Šariš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia existujúcich miestnych komunikácií a chodníkov, vrátane výstavby nových - obnova poškodeného povrchu existujúcich miestnych komunikácií a chodníkov - výstavba nových komunikácií (lokalita IBV Nová štvrť, osada, ...) - vybudovanie chodníkov Proj. zámer 1.3.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod. Proj. zámer 1.3.3: Preloženie autobusových zastávok na vhodnejšie miesta, vrátane ich obnovy - v spolupráci s VÚC Prešov preloženie autobusových zastávok - vybudovanie zastrešených priestorov, vrátane terénnych úprav

1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Proj. zámer 1.4.1: Dobudovanie verejného vodovodu na ul. Šarišská - osadenie vodovodného potrubia v chýbajúcich lokalitách Proj. zámer 1.4.2: Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia - dokončenie výmeny starých svietidiel za nové, energeticky úsporné LED osvetlenie
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie lokality IBV Nová štvrť, vrátane dobudovania inžinierskych sietí (vodovod, kanalizácia, verejné osvetlenie, rozhlas, ...) - realizácia všetkých potrebných krokov smerujúcich k rozšíreniu IBV (napr. verejná infraštruktúra do vlastníctva obce, zmena územného plánu v prípade potreby, majetkovo-právne usporiadanie...) - výstavba dopravnej a technickej infraštruktúry v lokalite IBV Proj. zámer 2.1.2: Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov v osade, vytvorenie štruktúry ulíc, výstavba infraštruktúry - dokončenie výkupu pozemkov - v prípade potreby úprava územného plánu (príp. aj vypracovanie územného plánu zóny) - rozparcelovanie pozemkov na výstavbu RD a BD, vrátane parciel pre verejnú infraštruktúru - výstavba dopravnej a technickej infraštruktúry Proj. zámer 2.1.3: Výstavba nájomných bytov v osade - vybudovanie nového bytového domu so 16 nájomnými bytmi pre obyvateľov obce Proj. zámer 2.1.4: Zapájanie obyvateľov žijúcich v osade do rôznych projektov, zameraných na zlepšovanie svojho bývania (napr. svojpomocná výstavba domov a pod.) - v spolupráci s rôznymi inštitúciami a organizáciami realizácia mäkkých projektov, zameraných na zlepšovanie sociálnej situácie Rómov, najmä riešenie otázky bývania

2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Proj. zámer 2.2.1: Oplotenie novej budovy hasičskej zbrojnice - realizácia oplotenia budovy Proj. zámer 2.2.2: Podpora výstavby krematória - poskytovanie súčinnosti externému subjektu v zámere výstavby krematória Proj. zámer 2.2.3: Dokončenie oplotenia starého cintorína, vrátane úpravy areálu (parku) - dobudovanie oplotenia - obnova chodníkov, výsadba zelene Proj. zámer 2.2.4: Zriadenie nového pohrebiska v obci, vrátane výstavby príslušnej infraštruktúry (chodníky, oplotenie, verejné osvetlenie...) - príprava pozemkov na zriadenie nového pohrebiska - výstavba oplotenia, chodníkov a verejného osvetlenia - výsadba parkovej zelene Proj. zámer 2.2.5: Obnova a modernizácia budovy obecného úradu, vrátane výstavby bezbariérového prístupu od parkoviska - výmena strešného pláštá - výmena otvorových výplní - modernizácia interiérových priestorov budovy obecného úradu (podlahy, steny, elektroinštalácia, sanita, výmena dverí, rekonštrukcia sociálnych zariadení, obstaranie nábytku a vnútorného vybavenia) - vybudovanie bezbariérového prístupu Proj. zámer 2.2.6: Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - I. etapa - vybudovanie samostatného vchodu - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiéru spoločenskej sály a pódia (podlahy, steny, elektroinštalácia, sanita, výmena dverí, rekonštrukcia sociálnych zariadení, obstaranie nábytku a vnútorného vybavenia) Proj. zámer 2.2.7: Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - II. etapa - realizácia ostatných potrebných prác na dokončenie rekonštrukcie interiéru budovy
---	--

2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Proj. zámer 2.3.2: Prevádzkovanie komunitného centra - zabezpečenie prevádzky komunitného centra, vrátane financovania personálnych kapacít a priestorov - poskytovanie potrebných sociálnych služieb pre marginalizovanú rómsku komunitu Proj. zámer 2.3.3: Zriadenie denného stacionára - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v obci Proj. zámer 2.3.4: Rekonštrukcia starej budovy obecného úradu na priestory pre sociálny podnik, zriadenie obecného sociálneho podniku - stavebno-technická obnova starej budovy obecného úradu - príprava podnikateľských priestorov na prevádzkovanie podniku - vypracovanie podnikateľského plánu, realizácia podnikateľských aktivít v podniku - zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce
2.4 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	Proj. zámer 2.4.1: Rozšírenie kapacity MŠ (výstavba novej budovy) - vybudovanie nových priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity materskej školy Proj. zámer 2.4.2: Rozšírenie kapacity ZŠ (výstavba novej budovy) za účelom odstránenia dvojzmennej prevádzky - výstavba nových priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity základnej školy a k vytvoreniu vhodných podmienok na prechod na jednozmennú prevádzku vo vyučovaní žiakov Proj. zámer 2.4.3: Ďalšie rozšírenie kapacity ZŠ (nadstavba, prístavba, výstavba novej budovy) - úprava existujúcich priestorov (nadstavba, prístavba) alebo výstavba ďalších nových priestorov v záujme zabezpečenia nedostatočnej kapacity základnej školy, aby sa nemusela opätovne zaviesť dvojzmenná prevádzka

	Proj. zámer 2.4.4: Výstavba telocvične pri existujúcej budove ZŠ - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov pri budove ZŠ na ul. Záhradná Proj. zámer 2.4.5: Výstavba školskej jedálne a telocvične pri novo postavenej budove ZŠ - spolu s výstavbou nových priestorov ZŠ na ul. Hložská (proj. zámer 2.4.2) paralelné budovanie školskej jedálne a telocvične v záujme zabezpečenia kvalitných podmienok na vyučovací proces
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	Proj. zámer 2.5.1: Výstavba športového areálu pri novej ZŠ (futbalové, multifunkčné, detské ihriská...) - vybudovanie exteriérových priestorov rôzneho druhu na realizáciu športových aktivít – primárne pre žiakov, ale aj pre verejnosť Proj. zámer 2.5.2: Zriadenie oddychovej zóny a ružencovej záhrady pri novej fare - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu náboženských aktivít
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies Proj. zámer 2.6.2: Obnovenie činnosti folklórnych skupín v obci (Svinianka, DFS Klások) - obstaranie potrebného odevu a výstroja pre činnosť folklórnej skupiny - príprava materiálno-technických a priestorových podmienok pre činnosť - zabezpečenie personálnych kapacít Proj. zámer 2.6.3: Premiestnenie obecnej knižnice do budovy starej fary, vrátane zriadenia oddychových priestorov - vybudovanie kvalitných relaxačno-oddychových kultúrnych priestorov - presun knižničného fondu a príslúchajúceho vybavenia obecnej knižnice do nových priestorov

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.)
3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce Proj. zámer 3.2.2: Realizácia projektu adoptuj si kvetináč - zistenie záujmu u verejnosti o predmetný projekt - zabezpečenie dostatočného počtu kvetináčov a potrebného vybavenia - výsadba novej zelene za účelom skrášľovania verejných priestorov, zvyšovania atraktivity obce a zvyšovania biodiverzity Proj. zámer 3.2.3: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaiických elektrární na strechách obecných budov - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie

	Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.)
3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch - vykonanie potrebných úprav na miestnych vodných tokoch, ktoré sa počas privalových alebo dlhotrvajúcich dažďov vylievajú a predstavujú ohrozenie pre ich okolie (najmä Malá Svinka, Dutkovský potok a iné)

Zdroj: Obecný úrad Svinia, vlastné spracovanie

Návrh

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2030.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	5	10
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. existujúce miestne komunikácie a chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Preložené autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	2	2
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Dobudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v celej obci	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	80	80
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Komplexne pripravená lokalita IBV Nová štvrť na výstavbu rodinných domov	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výsledok	Vysporiadané pozemky v osade	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výsledok	Vytvorené nové ulice v osade	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výsledok	Vybudované komunikačné a inžinierske siete v osade	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty v osade	OcÚ	počet	0	16	16
Opatrenie 2.2. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Oplotená budova hasičskej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované krematórium v obci	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Upravený areál starého cintorína	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Zriadené nové pohrebisko	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Modernizovaná budova OcÚ	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Modernizovaná budova KD	OcÚ	objekt	0	0	1
Dopad	Znížená spotreba energií pri prevádzke OcÚ a KD	OcÚ	%	0	25	50
Opatrenie 2.3. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	3	7
Výstup	Poskytované soc. služby v komunitnom centre	OcÚ	počet služieb	0	1	1
Výstup	Prevádzkované služby denného stacionára na území obce	OcÚ	počet služieb	0	1	1
Výstup	Osoby využívajúce služby denného stacionára	OcÚ	počet/rok	0	30	50
Výsledok	Zrekonštr. stará budova OcÚ	OcÚ	objekt	0	0	1

Výsledok	Osoby zamestnané v soc. podniku	OcÚ	počet	0	15	25
Opatrenie 2.4. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Vybudovaná nová budova MŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná nová budova ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Výsledok	Žiaci vyučovaní v jednozmennej prevádzke	OcÚ, škola	počet	0	680	800
Výstup	Vybudovaný objekt šk. jedálne pri novej budove ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudovaný objekt telocvične pri novej budove ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaný objekt telocvične pri existujúcej budove ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudovaný športový areál	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zriadená oddychová zóna pri novej fare	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	8	14
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Výsledok	Prestáňovaná obecná knižnica	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Aktívne folklórne skupiny pôsobiace v obci	OcÚ	počet	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	16	30	45
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výstup	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Kvetináče na území obce s adoptívnou starostlivosťou	OcÚ	počet	0	10	20
Výstup	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	20	50
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						

Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
--------	---------------------------------------	-----	---------------	---	---	---

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Svinia, vlastné spracovanie

Návrh

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE A SLUŽBY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2023 priebežne	2,40	obec
Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2023 priebežne	2,40	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2023 priebežne	3,20	obec, firmy
Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2023 priebežne	1,60	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia existujúcich miestnych komunikácií a chodníkov, vrátane výstavby nových	2024-2030	700,00	obec, súkr. subjekt
Proj. zámer 1.3.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2024-2027	450,00	obec, VÚC, MAS

Proj. zámer 1.3.3: Preloženie autobusových zastávok na vhodnejšie miesta, vrátane ich obnovy	2023-2027	15,00	obec, VÚC
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Proj. zámer 1.4.1: Dobudovanie verejného vodovodu na ul. Šarišská	2023-2025	110,00	obec
Proj. zámer 1.4.2: Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia	2023-2026	40,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2023 priebežne	6,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie lokality IBV Nová štvrť, vrátane dobudovania inžinierskych sietí (vodovod, kanalizácia, verejné osvetlenie, rozhlas, ...)	2023-2028	400,00	obec, súkr. subjekt
Proj. zámer 2.1.2: Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov v osade, vytvorenie štruktúry ulíc, výstavba infraštruktúry	2023-2030	500,00	obec
Proj. zámer 2.1.3: Výstavba nájomných bytov v osade	2028-2030	1 400,00	obec
Proj. zámer 2.1.4: Zapájanie obyvateľov žijúcich v osade do rôznych projektov, zameraných na zlepšovanie svojho bývania (napr. svojpomocná výstavba domov a pod.)	2023-2030	120,00	obec
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.2: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Proj. zámer 2.2.1: Oplotenie novej budovy hasičskej zbrojnice	2024	5,00	obec, DHZ
Proj. zámer 2.2.2: Podpora výstavby krematória	2023-2030	0,50	súkr. subjekt
Proj. zámer 2.2.3: Dokončenie oplotenia starého cintorína, vrátane úpravy areálu (parku)	2023-2025	20,00	obec
Proj. zámer 2.2.4: Zriadenie nového pohrebiska v obci, vrátane výstavby príslušnej infraštruktúry (chodníky, oplotenie, verejné osvetlenie...)	2024-2028	30,00	obec
Proj. zámer 2.2.5: Obnova a modernizácia budovy obecného úradu, vrátane výstavby bezbariérového prístupu od parkoviska	2024-2028	500,00	obec
Proj. zámer 2.2.6: Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - I. etapa	2023-2030	250,00	obec
Proj. zámer 2.2.7: Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - II. etapa	2027-2030	200,00	obec
Opatrenie 2.3: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2023 priebežne	32,00	obec, UPSVaR

Proj. zámer 2.3.2: Prevádzkovanie komunitného centra	2023-2030	100,00	obec
Proj. zámer 2.3.3: Zriadenie denného stacionára	2024-2025	25,00	obec
Proj. zámer 2.3.4: Rekonštrukcia starej budovy obecného úradu na priestory pre sociálny podnik, zriadenie obecného sociálneho podniku	2024-2027	350,00	obec
PRIORITA: ŠKOLSTVO, KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.4: Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Proj. zámer 2.4.1: Rozšírenie kapacity MŠ (výstavba novej budovy)	2026-2028	900,00	obec, škola
Proj. zámer 2.4.2: Rozšírenie kapacity ZŠ (výstavba novej budovy) za účelom odstránenia dvojzmennej prevádzky	2023-2026	3 500,00	obec, škola
Proj. zámer 2.4.3: Ďalšie rozšírenie kapacity ZŠ (nadstavba, prístavba, výstavba novej budovy)	2026-2030	1 000,00	obec, škola
Proj. zámer 2.4.4: Výstavba telocvične pri existujúcej budove ZŠ	2025-2027	900,00	obec, škola
Proj. zámer 2.4.5: Výstavba školskej jedálne a telocvične pri novo postavenej budove ZŠ	2023-2028	1 400,00	obec, škola
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Proj. zámer 2.5.1: Výstavba športového areálu pri novej ZŠ (futbalové, multifunkčné, detské ihriská...)	2026-2030	400,00	obec
Proj. zámer 2.5.2: Zriadenie oddychovej zóny a ružencovej záhrady pri novej fare	2025	25,00	obec, cirkev
Opatrenie 2.6: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2023 priebežne	140,00	obec
Proj. zámer 2.6.2: Obnovenie činnosti folklórnych skupín v obci (Svinianka, DFS Klások)	2023-2024	15,00	obec
Proj. zámer 2.6.3: Premiestnenie obecnej knižnice do budovy starej fary, vrátane zriadenia oddychových priestorov	2023-2030	140,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov	2024-2025	15,00	obec
Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora	2024-2027	700,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKcie CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	160,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia projektu adoptuj si kvetináč	2023-2030	15,00	obec
Proj. zámer 3.2.3: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2028	120,00	obec

Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaiických elektrární na strechách obecných budov	2024-2027	300,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2024-2030	200,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2023-2030	250,00	obec, SVP, š.p.

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2026	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	24,00	268,20	175,20	331,60	250,30	202,20	17,00	62,10	1 330,60
Sociálna	374,00	1 464,00	2 748,00	2 961,50	1 857,00	1 531,00	800,00	617,00	12 352,50
Environmentálna	59,00	368,00	566,00	352,00	259,00	58,00	47,00	51,00	1 760,00
SPOLU (tis. €)	457,00	2 100,20	3 489,20	3 645,10	2 366,30	1 791,20	864,00	730,10	15 443,10

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4,80				4,80	4,80		
Opatrenie 1.2	4,80				4,80	4,80		
Opatrenie 1.3	1 165,00	350,00	495,00	32,50	87,50	965,00	200,00	
Opatrenie 1.4	150,00		95,00		55,00	150,00		
Opatrenie 1.5	6,00			3,00	3,00	6,00		
Opatrenie 2.1	2 420,00		1 990,00	30,00	400,00	2 420,00		
Opatrenie 2.2	1 005,50	843,00	98,00		64,50	1 005,50		
Opatrenie 2.3	507,00	318,75	156,50		31,75	507,00		
Opatrenie 2.4	7 700,00	7 070,00	420,00		210,00	7 700,00		
Opatrenie 2.5	425,00	361,25	42,50		21,25	425,00		
Opatrenie 2.6	295,00	119,00	29,00	30,00	117,00	295,00		
Opatrenie 3.1	715,00		665,00		45,00	710,00	5,00	
Opatrenie 3.2	295,00	238,00	28,00		29,00	295,00		
Opatrenie 3.3	500,00	425,00	50,00		25,00	500,00		
Opatrenie 3.4	250,00	212,50	25,00		12,50	250,00		
SPOLU	15 443,10	9 937,50	4 094,00	95,50	1 111,10	15 238,10	205,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ- výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					1 330,60 €	1 130,60 €	298,10 €	832,50 €	200,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,40 €	2,40 €	2,40 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,40 €	2,40 €	2,40 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	3,20 €	3,20 €	3,20 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2023-2030	1,60 €	1,60 €	1,60 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Modernizácia existujúcich miestnych komunikácií a chodníkov, vrátane výstavby nových	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2030	700,00 €	500,00 €	50,00 €	450,00 €	200,00 €			
	1.3.2 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2024-2027	450,00 €	450,00 €	67,50 €	382,50 €				
	1.3.3 Preloženie autobusových zastávok na vhodnejšie miesta, vrátane ich obnovy	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2023-2027	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Dobudovanie verejného vodovodu na ul. Šarišská	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	dobudovaná vodovodná sieť na ul. Šarišská	2023-2025	110,00 €	110,00 €	110,00 €					
	1.4.2 Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nížšia spotreba energie na verejné osvetlenie	2023-2026	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2023-2030	6,00 €	6,00 €	6,00 €					
II. Sociálna oblasť					12 352,50 €	12 352,50 €	3 423,50 €	8 929,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 Rozšírenie lokality IBV Nová štvrť, vrátane dobudovania inžinierskych sietí (vodovod, kanalizácia, verejné osvetlenie, rozhlas, ...)		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2023-2028	400,00 €	400,00 €	400,00 €					
	2.1.2 Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov v osade, vytvorenie štruktúry ulíc, výstavba infraštruktúry		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD a BD	2023-2030	500,00 €	500,00 €	500,00 €					
	2.1.3 Výstavba nájomných bytov v osade	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	16 nových nájomných bytov	2028-2030	1 400,00 €	1 400,00 €	1 400,00 €					
	2.1.4 Zapájanie obyvateľov žijúcich v osade do rôznych projektov, zameraných na zlepšovanie svojho bývania (napr. svojpomocná výstavba domov a pod.)		obyvateľstvo bývajúce v dôstojných podmienkach	2023-2030	120,00 €	120,00 €	120,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Oplotenie novej budovy hasičskej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	ochránený majetok obce	2024	5,00 €	5,00 €	5,00 €					

	2.2.2 Podpora výstavby krematória	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	vybudované krematórium	2023-2030	0,50 €	0,50 €	0,50 €					
	2.2.3 Dokončenie oplotenia starého cintorína, vrátane úpravy areálu (parku)	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné prostredie posledného odpočinku	2023-2025	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
	2.2.4 Zriadenie nového pohrebiska v obci, vrátane výstavby príslušnej infraštruktúry (chodníky, oplotenie, verejné osvetlenie...)	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostatočná kapacita na pochovávanie	2024-2028	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
	2.2.5 Obnova a modernizácia budovy obecného úradu, vrátane výstavby bezbariérového prístupu od parkoviska	1220 - Budovy pre administratívu	lepšia dostupnosť verejných služieb	2024-2028	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				
	2.2.6 Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - I. etapa	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2023-2030	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	2.2.7 Obnova a modernizácia budovy kultúrneho domu - II. etapa	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2027-2030	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 2.3	2.3.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		7 zamestnaných osôb	2023-2030	32,00 €	32,00 €	32,00 €					

	2.3.2 Prevádzkovanie komunitného centra	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	1 podporovaná sociálna služba	2023-2030	100,00 €	100,00 €	100,00 €					
	2.3.3 Zriadenie denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2024-2025	25,00 €	25,00 €	3,75 €	21,25 €				
	2.3.4 Rekonštrukcia starej budovy obecného úradu na priestory pre sociálny podnik, zriadenie obecného sociálneho podniku		25 zamestnaných osôb	2024-2027	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 Rozšírenie kapacity MŠ (výstavba novej budovy)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	dostatočná kapacita MŠ pre všetky deti z obce	2026-2028	900,00 €	900,00 €	135,00 €	765,00 €				
	2.4.2 Rozšírenie kapacity ZŠ (výstavba novej budovy) za účelom odstránenia dvojzmennej prevádzky	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetci žiaci absolvujúci vyučovanie v jednozmennej prevádzke	2023-2026	3 500,00 €	3 500,00 €		3 500,00 €				
	2.4.3 Ďalšie rozšírenie kapacity ZŠ (nadstavba, prístavba, výstavba novej budovy)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetci žiaci absolvujúci vyučovanie v jednozmennej prevádzke	2026-2030	1 000,00 €	1 000,00 €	150,00 €	850,00 €				

	2.4.4 Výstavba telocvične pri existujúcej budove ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2025-2027	900,00 €	900,00 €	135,00 €	765,00 €				
	2.4.5 Výstavba školskej jedálne a telocvične pri novo postavenej budove ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2023-2028	1 400,00 €	1 400,00 €		1 400,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba športového areálu pri novej ZŠ (futbalové, multifunkčné, detské ihriská...)	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2026-2030	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	2.5.2 Zriadenie oddychovej zóny a ružencovej záhrady pri novej fare		verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2025	25,00 €	25,00 €	3,75 €	21,25 €				
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2023-2030	140,00 €	140,00 €	140,00 €					
	2.6.2 Obnovenie činnosti folklórnych skupín v obci (Svinianka, DFS Klások)		verejnosť realizujúca sa vo folklórnej činnosti	2023-2024	15,00 €	15,00 €	15,00 €					

	2.6.3 Premiestnenie obecnej knižnice do budovy starej fary, vrátane zriadenia oddychových priestorov		kvalitné podmienky pre kultúrny život	2023-2030	140,00 €	140,00 €	21,00 €	119,00 €				
III. Environmentálna oblasť					1 760,00 €	1 760,00 €	884,50 €	875,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2027	700,00 €	700,00 €	700,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	160,00 €	160,00 €	24,00 €	136,00 €				
	3.2.2 Realizácia projektu adoptuj si kvetináč		kvalitnejšia zeleň v obci; vyššia biodiverzita; atraktívnejšia obec	2023-2030	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	3.2.3 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	120,00 €	120,00 €	18,00 €	102,00 €				

Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2027	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2023-2030	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
Celkom					15 443,10 €	15 243,10 €	4 606,10 €	10 637,00 €	200,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Svinia, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zábery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zábery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zábery s oporou vo VZN obce, projektové zábery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zábery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zábery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zábery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zábery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zábery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zábery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 14 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zábery
1	Najvyššia	a) projektové zábery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zábery riešiac havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	2.4.1; 2.4.2; 2.4.3;
2	Vysoká	a) projektové zábery s oporou vo VZN obce b) projektové zábery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zábery MAS d) projektové zábery OOCR e) projektové zábery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zábery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.4.1; 1.4.2; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.4; 2.2.1; 2.2.4; 2.2.5; 2.2.6; 2.2.7; 2.3.1; 2.3.2; 2.3.4; 2.4.4; 2.4.5; 2.5.1; 2.5.2; 2.6.1; 2.6.2; 3.1.1; 3.1.2; 3.2.1; 3.2.2; 3.2.3; 3.3.1; 3.3.2; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.3.3; 1.5.1; 2.1.3; 2.2.3; 2.3.3; 2.6.3;
4	Nízka	projektové zábery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 2.2.2;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2023. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Svinia na roky 2023-2030“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Súvaha obce Svinia k 31.12.2022

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Svinia

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Výkaz ziskov a strát obce Svinia k 31.12.2022

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Svinia - širšie vzťahy.....	3
Mapa 2: Poloha obce Svinia voči susediacim obciam	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	13
Tabuľka 3: Environmentálne záťaž v obci Svinia	14
Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	15
Tabuľka 5: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	19
Tabuľka 6: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	19
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	20
Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	20
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci	22
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	22
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	25
Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu	25
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	26
Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	26
Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností	26
Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby	26
Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	28
Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)	29
Tabuľka 19: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	30
Tabuľka 20: Infraštruktúra kultúry a športu	30
Tabuľka 21: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	31
Tabuľka 22: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)	32
Tabuľka 23: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2022 (eur; netto).....	34
Tabuľka 24: Náklady a výnosy v roku 2022	35

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Svinia.....	16
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	17
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	17
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	18
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022	19
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	22
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	23
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	24

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Svinia	34
Obrázok 2: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	45

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	8
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	9
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	9
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	39
Formulár 5 (A10): SWOT analýza	40
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov	48
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí	50
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR	58
Formulár 9 (R1): Akčný plán	63
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	68
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	70
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica	71
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR	72
Formulár 14 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov	80
Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR	81